

Harlekinlatica

Az éghajlatváltozás hatása

AZ ÁLTALÁNOS FÖLMELEGEDÉS A SZŐLŐ ÉLETFOLYAMATAIRA, MINŐSÉGÉRE IS HATÁSSAL VAN. A KORAI KITAVASZODÁS, A MAGASABB ÁTLAGHŐMÉRSÉKLET KÖVETKEZTÉBEN A SZŐLŐ CUKORTARTALMA NŐ, HAMARABB ÉRIK, ÉS KORÁBBAN KEZDŐDIK A SZÜRET. AZ ERŐS NAPSUGÁRZÁS NYÁRON PERZSELÉST OKOZHAT, A TARTÓS SZÁRAZSÁG PEDIG NEGATÍV HATÁSÚ LEHET A KÖVETKEZŐ ÉVI TERMÉSMENNYISÉGRE. A KLÍMAVÁLTOZÁS MIATT A SZŐLŐBEN IS EGYRE GYAKRABBAN TALÁLKOZHATUNK NÉHÁNY, A VÁLTOZÁSOKHOZ JOBBAN ALKALMAZKODÓ KÁRTEVŐVEL.

DR. KOLEVA ROSZICA

A kora tavaszi kártevők közül például az ékköves faaraszoló hernyói helyenként előjelek nélkül, hirtelen károsít. A fakadó szőlőn kirágott rügyek jelzik a jelenlétét. A kártétel 3-4, ritkábban 7-8 egymás melletti rügy kiodvasításában nyilvánul meg. A barnás színű, 4-8 cm hosszú araszolóhernyókat nagyon nehéz észrevenni, mert kiválóan beleolvadnak a környezetükbe, valamint teljesen

mozdulatlanul tartózkodnak a szőlővesszőn. A károsítás ellenére legtöbbször az alvórügyek még kihajtanak, de az ilyen gyenge, fejletlen hajtások már nem teremnek. A számottevő kártétel megelőzésére célszerű az erdőhöz közeli területeken és ott, ahol az előző években már többször megjelent, a fakadás időszakában felmérni a hernyók számát, és ha szükséges, védekezni ellenük.

Váratlanul bukkannak föl az ékköves araszoló hernyói kora tavasszal

Az atkák kártételének is a meleg, szárazabb évszázatok kedveznek. Számuk a tenyészidő második felétől növekszik, hosszú, meleg őszen esetében a teletől népesség is jelentős egyedszámú. Folyamatosan figyeljünk a levél- és gubacsatkák jelenlétére, mert az erősen fertőzött szőlőtőkéken a jellegzetes tünetek már a szőlő 3-5 cm-es hajtásain megjelenhetnek. A nagyobb kárt olyankor csak speciális atkaölő szerek felhasználásával hárrhatjuk el.

A szőlő gubacsatka kártétele nő, főleg ha melegebb teleken sikeresen áttelel és kora tavasszal gyorsan felszaporodik. A jellegzetes tünetek, levélfelszíni kitüremkedésekkel, rügyelhalással a szőlő 2-3 cm-es hajtásállapotától figyelhető meg, de egyre gyakrabban találkozunk a virágkezdemények károsításával is.

A piros gyümölcsfa-takácsatka a szőlőben nem állandó kártevő, de ha előfordulási helyein átte-

A szőlő gubacsatka a levél színén kidudorodó, a fonákon besüppedő és fehér gubacsokat okoz

lelnek a kárpintyos, hagyma formájú téli tojások (0,1-0,2 mm), akkor súlyos károkat is okozhat. Tömeges elszaporodásának a száraz, meleg nyár kedvez. Tavasszal a fakadó szőlőt veszélyezteteti, szívogatása következtében a fiatal hajtások növekedése lelassul, a levélszéllek kanalasodnak, barnulnak, a levelek be-

Tavasszal a gyomokon található a kétfoltos takácsatka

száradnak. Legjobban a későn fakadó és a lassabb kezdeti növekedésű szőlőfajtákat veszélyezteteti. A nyári kártétel késlelteti a vesszők beérését, és a következő évi termésre is negatívan hat. Amennyiben a szőlő fás részein 1 cm-es körkörös felületen több mint 10 téli tojást találunk, fel kell készülni a korai kártételre, illetve nem szabad kihagyni az atkaölő szerek kezelését!

A kétfoltos takácsatka szívogatása miatt fakul, szárad a lomb

A meleg és száraz időszakok a kétfoltos takácsatka szaporodásának is kedveznek. A nőstény 0,4-0,5 mm hosszú. A lárvák és a nimfák kisebbek. Szőlőben fakadás után nem károsít, mert a gyomokra vándorol. Nagy tömegben a nyári hónapokban fordul elő, amikor gyors felszaporod-

dásával váratlan veszélyhelyzetet teremt. Kártételét a leveleken apró foltosság, sárgás, vöröses, barnás elszíneződés jelzi. A fertőzés súlyosbodását a levelek elszáradása, lehullása, a hajtásnövekedés megszűnése, egyenetlen érés jelzi, és csak a gyors, célzott atkaölő szeres kezeléssel lehet megállítani. A kétfoltos takácsatkák egyedszámát nyár elejétől a kétszikű gyomnövényeken is érdemes figyelemmel kísérni.

Egyre súlyosabb növényvédelmi gondot okoz a szőlőfiloxéra is. Az európai szőlőfajták ellenállóak a levéllakó alakkal szemben, de aszályos évjáratokban számos fajtán megjelenhetnek a jellegzetes levéltünetek az alanytelepeken, a termő szőlőkben is. Az elhanyagolt vagy gazdtalan tőkéken a kártevő szabadon szaporodik, és továbbterjed a gondozott kertekbe. A filoxérát a 18. század közepén hurcolták

Az utóbbi években a filoxéra levéllakó alakja is gyakrabban károsít

be Európába. A saját gyökerén fejlődő európai szőlőkön nagyon kedvező életfeltételeket talált.

A pajzstetvek egyre több ültetvényben telepedtek meg a kedvező környezeti hatások, és a szelektív

rovarölő szerek használata miatt. Főleg a gyapjas pajzstetű és az akác-pajzstetű terjedése és gócos felgyűlése tapasztalható. A pajzstetvek nemcsak közvetlenül, a szőlőnedvek szívogatásával gyengítik a tőkéket, hanem növényegészségügyi szempontból is nagyon veszélyesek, mert vírusvektorok. A súlyos tüneteket okozó levélsodrú vírus 1-es és 3-as típusát terjesztik, ezért nagyon fontos a pajzstetvek elleni védekezés!

A harlekinkatica is szőlőkártevővé lépett elő. A kelet-ázsiai eredetű bogár fő táplálékát a levéltetvek és a pajzstetvek képezik. Sok színváltozatban fordul elő, nagyon falánk és hatékony ragadozó. Lárvája és a kifejlett rovarok is jelentős mennyiségű levéltetűt fogyasztanak el, ezért több országban a kártevők elleni biológiai védekezésben használják, de kiszabadult a zárt természetberendezésekből. Elsőként 2001-ben találták meg Németországban, első hazai példány pedig 2008 februárjában Szigetszentmiklóson bukkant föl. A harlekinkatica jelenleg az egész országban elterjedt, sok helyen tömegesen előfordul. Az őshonos katicabogarak kiszorítása mellett komoly károkat okoz a mezőgazdaságnak is. Állati eredetű táplálék hiányában pollenfogyasztásával, a virágok megrágásával csökkenti a termés mennyiségét. Szüretkor tömegesen a szőlőszemek között maradnak és a testükben található földimogyoróra, csipős paprikára és spárgára emlékeztető íz- és illatanyagok a mustba kerülve rontják a bor ízét, minőségét.

A szőlő rovarkártevői elleni készítmények

Készítmény (hatóanyag)	Hatásmód	Károsító	Dózis (g/10 l víz, ml/10 l víz)	Forgalmi kategória	É.v.i. (nap)
KÖRNYEZETBARÁT KÉSZÍTMÉNYEK					
Avaunt 150 EC (indoxakarb)	kontakt és gyomorméreg	szőlőmolyok	2,5 ml	II.	10
Dipel DF (Bacillus thuringiensis var kurstaki)	biológiai rovarölő szer	szőlőmolyok	10 g	III.	2
Runner 2F (metoxifenozid)	vedléshormont utánzó vegyület, az ún. vedlést beindító és felgyorsító hatás	szőlőmolyok	1,5-3 ml	III.	14 (borszőlő) 7 (csemege)

A szőlő rovarkártevői elleni készítmények

Készítmény (hatóanyag)	Hatásmód	Károsító	Dózis (g/10 l víz, ml/10 l víz)	Forgalmi kategória	É.v.i. (nap)
PIREROID KÉSZÍTMÉNYEK					
Cyperkill 25 EC (cipermetrin)	kontakt és gyomorméreg	szőlőmolyok	1,5-2 ml	III.	10
Decis Mega (deltametrin)	kontakt és gyomorméreg	molykártevők, amerikai szőlőkabóca	1,5 ml	II.	7
Karate Zeon 5 CS (lambda cihalotrin)	kontakt és gyomorméreg	szőlőmolyok amerikai szőlőkabóca, foltosszárnyú muslica	1,5-2,5 ml 2,5 ml	III.	3
EGYÉB KÉSZÍTMÉNYEK					
Affirm (emamektin benzoát)	transzlamináris, gyomorméreg-ként fejti ki hatását	szőlőmolyok	12,5-15 g	II.	7
Luzindo (klorantraniliprol + tiametoxam)	felszívódó	szőlőmolyok, amerikai szőlőkabóca, amerikai lepkekabóca	2-2,5 g	II.	30
Envidor 240 SC (spirodiklofen)	kontakt, az atkák minden fejlődési alakja ellen	szőlőlevélatka, takácsatkák	4 ml	II.*	14
Nissorun 10 WP (hexitiazox)	kontakt és gyomor-méreg,tojás, láva és nimfaölő hatás	piros gyümölcsfa-takácsatka, kétfoltos takácsatka	4-5 g	III.	21
Ortus 5 SC (fenprosimát)	kontakt	szőlő-levélatka, takácsatkák	10 ml	II.**	14
Vertimec Pro (abamektin)	felszívódó	takácsatkák, szőlőlevélatka, szőlő-gubacsatka	7,5 ml	II.	28
Zoom 11 SC (etoxazol)	kontakt és mélyhatású	piros gyümölcsfa-takácsatka, szőlőlevélatka, takácsatkák, szilvataácsatka	2,5 ml	III.	28

*-50 ml-es, illetve ennél kisebb kiszerelésben III. forgalmi kategória

**-300 ml-es, illetve ennél kisebb kiszerelésben III. forgalmi kategória